

การประยุกต์ใช้ AI เพื่อการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมาย

Application of Artificial Intelligence for Investigating and Analyzing Legal Research

ธนกฤษฎ์ เอกโยคยะ^{1*} และชองนาง วิพุฒานพษ์²

Tanakrit Ekkayokkaya^{1*} and Chongnang Wiputhanupong²

^{1*}นักวิจัยอิสระ รองผู้จัดการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

²อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1*}Independent Researcher Deputy CEO Thai Media Fund

²Lecturer from the Faculty of Law Sripatum University

*Corresponding Author Email: thitiwinkiatmehta@gmail.com

Received: 17 February 2025

Revised: 6 March 2025

Accepted: 9 March 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาวิเคราะห์ คือ 1. แนวคิดเกี่ยวกับ AI และ 2. การประยุกต์ AI เพื่อการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมาย ซึ่งวิธีที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่าแม้ว่าการประยุกต์ใช้ AI ในการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมายเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการศึกษาและพัฒนางานวิจัยให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ AI ยังมีข้อจำกัดในการตีความบริบททางกฎหมายและอาจเกิดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง นอกจากนั้นแม้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายควบคุม AI หลายฉบับ แต่ด้วยขั้นตอนวิธีการของ AI เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลมีความซับซ้อน ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายในการกำกับดูแลและบังคับใช้ รวมถึงยากต่อการควบคุมความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความท้าทายของการนำ AI มาประยุกต์ใช้เพื่อการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมาย จึงควรพัฒนา AI ในแนวทางที่เหมาะสมควบคู่กับการกำกับดูแลด้านกฎหมายและจริยธรรม ซึ่งนักกฎหมายควรมีบทบาทในการตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลเพื่อให้ AI เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนากฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือของงานวิจัย รวมถึงการมีกฎหมายเฉพาะในการควบคุม AI

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้ AI, การค้นคว้า, ด้านกฎหมาย

Abstract

This academic consists purposes 1. the concepts on artificial intelligence and 2. application of artificial intelligence for investigating and analyzing legal research. The methods applied in this study involve investigating related documents and researches, analyzing and presenting the results according to the objectives. The

findings revealed that although application of artificial intelligence for investigating and analyzing legal research increases efficiency of study procedure and develops the research to be updated and respond to social issues efficiently, AI has limitations in interpreting the legal contexts and might cause errors in analyzing in-depth data. Moreover, though Thailand issues several laws to control artificial intelligence, the procedure of artificial intelligence to obtain in-depth data leads to the legal loopholes in governing and enforcing, as well as the difficulty in efficiently controlling risks and potential impacts of artificial intelligence. Therefore the application of artificial intelligence for investigating and analyzing legal research should develop artificial intelligence in the appropriate approach along with governing laws and ethics. Lawyers should take part in investigating and screening data to enable artificial intelligence to act as an efficient tool supporting legal development and maintain research reliability, as well as provide specific laws to control artificial intelligence.

Keywords: Application of Artificial Intelligence, Investigating, Legal Issues

บทนำ

การประยุกต์ใช้ AI เพื่อการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมายนั้น ถือเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับงานด้านกฎหมาย เนื่องด้วย AI มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางกฎหมายที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงช่วยลดระยะเวลาในการค้นคว้าและปรับปรุงคุณภาพของการวิเคราะห์กฎหมายได้อย่างมาก ข้อดีสำคัญของ AI คือความสามารถในการดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลกฎหมาย คำพิพากษา บทความทางวิชาการ และแนวปฏิบัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างแม่นยำ อีกทั้ง AI ยังสามารถช่วยในการเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ วิเคราะห์แนวโน้มของคดี และคาดการณ์ผลของคดีโดยอ้างอิงจากข้อมูลทางกฎหมายที่มีอยู่ ทำให้กระบวนการตัดสินใจทางกฎหมายมีความรอบคอบและเป็นระบบมากขึ้น (Stanley Greenstein, 2023, น.316-317)

การทำงานวิจัยด้านกฎหมายนั้น การประยุกต์ใช้ AI ในเรื่องดังกล่าวถือว่าเป็นทำนาย และเมื่อการวิจัยถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน กระบวนการวิจัยต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยหลักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (ชนะวิทย์ อนุสุเรนทร์ และสุวรรณี แสงมหาชัย, 2562, น.128) ซึ่งในหลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมืองในประเทศของตนให้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัย สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้เน้นความสำคัญของการวิจัยและนวัตกรรมในหลายด้าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในหมวดหมู่ที่ 12 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศในอนาคต การวิจัยในด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายนี้ และหมวดหมู่ที่ 13 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาภาครัฐให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการ

ของประชาชน การวิจัยและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการทำงานและการบริการของภาครัฐ นอกจากนี้ แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. 2566–2570 ยังถูกจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ (มงคล จิตรโสภิน และนายยา ปิณฑานนท์, 2565, น.101)

งานวิจัยด้านกฎหมายเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์กฎหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือเพื่อพัฒนาแนวทาง ในการตีความและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักวิชาการทางนิติศาสตร์ในการศึกษาโครงสร้างกฎหมาย ระบบกฎหมาย และผลกระทบของกฎหมายที่มีต่อสังคม งานวิจัยประเภทนี้มีความสำคัญในการช่วยปรับปรุงกฎหมายให้มีความ ทันสมัยและสามารถตอบสนองต่อปัญหาทางสังคมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ งานวิจัยด้านกฎหมายยังมีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมและลดปัญหาการตีความกฎหมายที่คลุมเครือ งานวิจัยทางกฎหมายอาจ อยู่ในรูปแบบของการศึกษาตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา แนวทางปฏิบัติ หรือการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างระบบกฎหมายของ ประเทศต่าง ๆ งานวิจัยประเภทนี้ยังสามารถเป็นเครื่องมือในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากฎหมายที่มีอยู่ และช่วยให้หน่วยงาน ภาครัฐสามารถกำหนดนโยบายทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยด้านกฎหมายจึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนา กฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและหลักนิติธรรม ทั้งนี้ นักกฎหมาย นักวิจัย และนักวิชาการสามารถใช้ ผลการวิจัยทางกฎหมายในการสนับสนุนการตัดสินใจ การร่างกฎหมาย และการพัฒนาระบบยุติธรรมให้มีความเป็นธรรมและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560, น.117)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการนำ AI มาใช้ในการวิจัยทางกฎหมายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์กฎหมาย ได้อย่างรวดเร็ว แต่ AI ยังมีข้อจำกัดที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้ AI สามารถใช้งานได้อย่างแม่นยำและเป็นธรรม ซึ่งปัญหาหลักที่ พบคือ การค้นหาข้อมูลทางกฎหมาย ซึ่ง AI อาจยังขาดความสามารถในการตีความกฎหมายอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในเชิงบริบท และเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ระบบ AI อาจไม่สามารถแยกแยะข้อกฎหมายที่ซับซ้อนได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิด ความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ อีกทั้งการพึ่งพา AI มากเกินไปโดยขาดการตรวจสอบจากนักกฎหมาย ปัญหาต่อมาคือ แม้ว่า ประเทศไทยมีกฎหมายควบคุม AI หลายฉบับ แต่ด้วยขั้นตอนวิธีการของ AI เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลมีความซับซ้อน ส่งผลให้เกิด ช่องว่างทางกฎหมายในการกำกับดูแลและบังคับใช้ รวมถึงยากต่อการควบคุมความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก AI ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการประยุกต์ใช้ AI ในการค้นคว้า และวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมาย ควบคู่กับการกำกับดูแลด้านกฎหมายและจริยธรรมในการใช้งาน รวมถึงส่งเสริมให้นักกฎหมาย มีบทบาทในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จาก AI เพื่อให้ AI กลายเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนงานกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ ลดทอนคุณภาพของงานวิจัย

บทวิเคราะห์

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนำ AI มาใช้ในงานวิจัยด้านกฎหมาย

AI ที่แพร่หลายสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลัก กลุ่มแรกคือ ปัญญาประดิษฐ์ที่พัฒนาให้สามารถสร้างและวิเคราะห์ข้อความ (Text-based AI) เช่น ChatGPT, Bart, Gemini และ Claude ซึ่งมีการพัฒนาต่อเนื่องให้สามารถตอบโต้ได้อย่างชาญฉลาดมากขึ้น ส่วนกลุ่มที่สองคือปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างงานศิลปะและภาพ (AI Art) เช่น DALL-E, Midjourney และ Stable Diffusion ในระยะหลัง AI ได้รับการพัฒนาให้สามารถทำงานได้หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การสร้างภาพจากข้อความ (Text-to-Image) หรือแม้กระทั่งการสร้างวิดีโอจากข้อความ (Text-to-Video) อย่าง Lora ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของ AI ไปสู่การสร้างเนื้อหาในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา AI ต่อไปคือ การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ทั่วไป (Artificial General Intelligence - AGI) หรือที่เรียกว่าปัญญาประดิษฐ์แบบเข้ม (Strong AI) ซึ่งสามารถทำงานได้เทียบเท่าหรือเหนือกว่ามนุษย์ในหลายมิติ อย่างไรก็ตาม การฝึก AI ให้มีความสามารถเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจำนวนมาก ซึ่งต้องผ่านกระบวนการ Pre-training และ Fine-tuning เพื่อให้สามารถทำงานเฉพาะด้านได้ เช่น การฝึก AI ด้วยข้อมูลทางการแพทย์ หรือข้อมูลทางกฎหมายเพื่อให้สามารถให้คำแนะนำที่แม่นยำและเหมาะสม ทั้งนี้ การพัฒนา AI อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย จำเป็นต้องมีการกำกับดูแลและควบคุมที่เหมาะสมจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มั่นใจว่า AI จะถูกใช้ในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (สมชาย รัตนเชื้อสกุล, 2567, น.7) สำหรับการนำ AI มาใช้ในทางกฎหมายนั้น แม้ว่าในอนาคต AI ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถให้เหตุผลทางกฎหมายได้ดีขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่ทำนายผลของคดีเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าในปัจจุบัน AI ถูกนำมาใช้ในกฎหมายแล้ว โดยเฉพาะในการวิเคราะห์คดีและการตรวจสอบเอกสาร หรือแม้แต่การค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัย (K. Atkinson, T. Bench-Capon and D. Bollegala., 2020, P.18)

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องการประยุกต์ใช้ AI เพื่อการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมาย

การนำ AI มาใช้ในการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมายจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่เหมาะสม โดยเฉพาะในแง่ของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความรับผิดทางกฎหมาย ทรัพย์สินทางปัญญา และหลักจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี AI จึงถือว่าเป็นเรื่องที่มีกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวข้อง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ศึกษาเฉพาะกฎหมายหลักที่สำคัญและเกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายนี้คุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงเอกสารทางกฎหมาย บทความวิชาการ คำพิพากษา และงานวิจัยทางกฎหมาย หาก AI นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการเรียนรู้หรือวิเคราะห์ ต้องตรวจสอบว่าการใช้งานดังกล่าวเป็นไปตามข้อยกเว้นของกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ อีกทั้งยังมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิในผลงานที่ AI สร้างขึ้น เช่น หาก AI วิเคราะห์ข้อมูลทางกฎหมายและสร้างบทสรุปใหม่ ใครควรเป็นเจ้าของสิทธิในข้อมูลนั้น เป็นต้น (ตะวัน เดชรัตนมงคล, สุมลลี วงษ์วิฑิต, ธรรมบุญ พิทยาภรณ์ และสุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล, 2563, น.35)

2.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กฎหมายฉบับนี้ควบคุมการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีผลต่อการใช้ AI ในการวิจัยทางกฎหมาย เนื่องจากงานวิจัยอาจต้องใช้ข้อมูลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น คำพิพากษา ประวัติทางกฎหมาย หรือข้อมูลจากฐานข้อมูลศาล การใช้ AI เพื่อประมวลผลข้อมูลทางกฎหมายต้องเป็นไปตามหลัก PDPA โดยต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล และต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหลหรือถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด (ชัยญานูช กาญจนประเสริฐ, 2563, น.31)

2.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาและยังไม่มีการประกาศใช้ในปัจจุบัน ร่างกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนา AI และลดข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น สำหรับสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนา AI การแบ่งปันข้อมูลที่เป็นสำหรับการพัฒนา AI การกำหนดมาตรฐานและการรับรองระบบ AI เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ และการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ AI เพื่อเตรียมมาตรการป้องกัน รวมถึงจริยธรรมในการใช้ AI และการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันในระดับสากลและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี AI ได้อย่างเต็มที่ (depa, 2568)

2.4 Artificial Intelligence Act (E.U. AI Act) สหภาพยุโรป (EU) ให้ความสำคัญกับการพัฒนา AI จากเดิมที่มีกฎหมาย General Data Protection Regulation (GDPR) เพื่อควบคุมดูแลในด้านข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว โดยได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ AI ฉบับแรกของโลกขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2564 ชื่อว่า Artificial Intelligence Act (E.U. AI Act) เป็นกฎหมายที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรม AI และการปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐาน ความปลอดภัย และจริยธรรมในการใช้ AI ซึ่งวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดจาก AI และกำหนดกฎระเบียบเพื่อควบคุม AI ให้ถูกใช้อย่างมีความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในกรณีที่ AI มีผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การจ้างงาน และระบบสุขภาพ เป็นต้น (depa, 2568)

จากกฎหมายทั้งสองฉบับที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา AI จึงได้ประกาศใช้ Artificial Intelligence Act (E.U. AI Act) สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและประยุกต์ใช้ AI อย่างไรก็ตามในปัจจุบันแม้ว่ากฎหมายหลายฉบับที่สามารถควบคุมการใช้ AI ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดกฎหมายเฉพาะที่กำกับดูแล AI ในบางมิติ การตีความกฎหมายที่อาจยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยี และความท้าทายในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนากฎหมายเพิ่มเติมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี AI จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ AI ถูกนำมาใช้อย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และเป็นไปตามมาตรฐานสากล

ตลอดจน การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษาวิจัยทางกฎหมายนั้น นอกจาก AI ช่วยวิเคราะห์แนวคำพิพากษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้คาดการณ์แนวทางการตัดสินคดีในอนาคต รวมถึงช่วยเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างกฎหมายของแต่ละประเทศและค้นหาความเหมือนหรือความแตกต่างในหลักการทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่า AI จะสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยด้านกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านความถูกต้อง ความเป็นกลาง และความสามารถในการตีความกฎหมายที่ต้องอาศัยนักกฎหมายเข้ามาตรวจสอบและถ่วงถ่วงข้อมูล (สมชาย รัตนเชื้อสกุล, 2567, น.7) ดังนั้น การประยุกต์ใช้ AI ในงานวิจัยทางกฎหมายจึงถือเป็นความท้าทายในการพัฒนาแนวทางการศึกษากฎหมายให้มีความรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการกำกับดูแลและพัฒนาเทคโนโลยี AI อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางกฎหมาย

4. ความท้าทายในการประยุกต์ใช้ AI เพื่อการค้นหาข้อมูลวิจัยทางกฎหมาย

การนำ AI โดยเฉพาะเทคโนโลยี ChatGPT, NotebookLM, Claude, Deep Seek, Perplexity, Sci Space, Mind AI มาใช้ในการค้นหาข้อมูลทางกฎหมาย ถือเป็นนวัตกรรมที่มีศักยภาพสูง แต่ในขณะเดียวกันก็มีความท้าทายที่สำคัญหลายประการที่ต้องพิจารณา หนึ่งในปัญหาหลักคือความซับซ้อนของภาษากฎหมาย ซึ่งมีโครงสร้างเฉพาะและมีบริบทที่ต้องพิจารณามากกว่าเพียงแค่ความหมายเชิงภาษาศาสตร์ AI อาจยังขาดความสามารถในการตีความกฎหมายในเชิงลึก โดยเฉพาะในแง่ของเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือแนวทางการใช้กฎหมายที่แตกต่างกันไปตามบริบทของคดี นอกจากนั้นแม้ว่าการใช้ ChatGPT, NotebookLM, Claude, Deep Seek, Perplexity, Sci Space, Mind AI สามารถช่วยดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในแง่ของความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากข้อมูลไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยหรือไม่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย (K. Atkinson, T. Bench-Capon and D. Bollegala., 2020, P.18)

อีกหนึ่งความท้าทายสำคัญคือ AI ในการวิเคราะห์คำพิพากษาและข้อกฎหมาย ซึ่งแม้จะสามารถตรวจจับรูปแบบหรือแนวโน้มของคำพิพากษาในอดีตได้ แต่ก็อาจเข้าใจเหตุผลเชิงนิติศาสตร์ที่ศาลใช้ในการตัดสินคดี ซึ่ง AI อาจให้ผลลัพธ์ที่คลาดเคลื่อนหากใช้เพียงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยไม่สามารถพิจารณาปัจจัยที่ซับซ้อน เช่น สถานการณ์เฉพาะของคดี ข้อเท็จจริงที่อาจส่งผลกระทบต่อตีความกฎหมาย หรือแม้แต่แนวทางการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในแต่ละคดี ซึ่งอาจแตกต่างกันแม้ในคดีที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นความถูกต้องของ AI ยังขึ้นอยู่กับข้อมูลที่นำมาฝึกฝน หากข้อมูลที่ใช้ขาดความหลากหลายหรือมีอคติ AI อาจสะท้อนแนวโน้มของคำตัดสินที่ไม่เป็นกลาง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการใช้ AI ในงานด้านกฎหมาย ส่วนการเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศโดยใช้ AI เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สามารถช่วยลดภาระของนักกฎหมายในการศึกษากฎหมายของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญคือความแตกต่างในระบบกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลต่อการแปลและการตีความกฎหมายระหว่างประเทศ AI อาจสามารถแปลข้อความทางกฎหมายได้ในเชิงภาษา แต่การเข้าใจหลักกฎหมายที่อยู่เบื้องหลังหรือแนวทางการบังคับใช้ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศยังเป็นเรื่องที่ซับซ้อน AI อาจไม่สามารถอธิบายบริบทของกฎหมายในแต่ละประเทศได้อย่างแม่นยำ เช่น ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) กับระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) มีโครงสร้างและวิธีการใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้ AI วิเคราะห์ผิดพลาดได้

ดังนั้น ในประเด็นความท้าทายในการใช้ AI เพื่อการค้นหาข้อมูลวิจัยทางกฎหมายนั้น แม้ว่าการใช้ AI ในการค้นหาข้อมูลทางกฎหมายจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลและลดเวลาที่ใช้ในการวิจัย แต่ยังคงต้องพึ่งพาการตรวจสอบจากนักกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้จาก AI มีความถูกต้องและเหมาะสมกับการนำไปใช้ การพัฒนา AI ในด้านกฎหมาย รวมถึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้และทำความเข้าใจบริบทของกฎหมายมากกว่าการประมวลผลข้อมูลแบบทั่วไป ทั้งนี้ การผสมผสานระหว่าง AI และความเชี่ยวชาญของมนุษย์อาจเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการใช้ AI เพื่อช่วยในงานวิจัยทางกฎหมาย โดยไม่ลดทอนความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

5. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำ AI ในการวิจัยทางกฎหมาย

AI นำมาใช้ในการวิจัยทางกฎหมายก่อให้เกิดประเด็นทางกฎหมายและนโยบายที่สำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ หนึ่งในประเด็นหลักคือความรับผิดชอบทางกฎหมายของ AI ในกรณีที่ AI วิเคราะห์ข้อมูลผิดพลาดและนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้ AI ซึ่งในบริบทของกฎหมายถือเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล แต่

ไม่ได้มีสถานะทางกฎหมายในฐานะบุคคลหรือฐานะนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหมายความว่าความรับผิดชอบในการใช้ข้อมูลที่เกิดผลจะตกอยู่กับผู้พัฒนา AI หรือผู้ใช้ AI ในการตัดสินใจ ซึ่งนำไปสู่ประเด็นสำคัญว่าผู้ใดควรเป็นผู้รับผิดชอบ หาก AI สร้างความเสียหาย เช่น หาก AI วิเคราะห์คำพิพากษาและให้คำแนะนำทางกฎหมายที่ผิดพลาดจนทำให้เกิดผลเสียในคดี ผู้พัฒนา AI ต้องรับผิดชอบหรือไม่ หรือความรับผิดชอบควรตกอยู่ที่นักกฎหมายที่ใช้ AI เป็นเครื่องมือ

อีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญคือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งข้อมูลที่ใช้ AI ในการฝึกฝนและวิเคราะห์ AI จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจำนวนมากเพื่อเรียนรู้และพัฒนาความแม่นยำในการให้คำแนะนำทางกฎหมาย แต่ข้อมูลที่ใช้ฝึกอาจรวมถึงเอกสารทางกฎหมาย คำพิพากษา และบทความทางวิชาการที่มีลิขสิทธิ์ ซึ่งก่อให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับสิทธิของเจ้าของข้อมูลเดิม การนำข้อมูลทางกฎหมายมาใช้ในการพัฒนา AI โดยไม่ได้รับอนุญาตอาจละเมิดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและเป็นที่ถกเถียงกันว่าข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลโดย AI แล้วจะถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ของผู้พัฒนา AI หรือยังคงอยู่ภายใต้สิทธิของเจ้าของข้อมูลเดิม นอกจากนี้ยังมีคำถามว่าผลลัพธ์ที่ AI สร้างขึ้น เช่น รายงานการวิเคราะห์ทางกฎหมายหรือข้อสรุปจากคดีต่าง ๆ ควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่

ในประเทศไทยมีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณา ซึ่งร่างกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนา AI โดยการลดอุปสรรคและกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาและประยุกต์ใช้ AI อย่างเหมาะสม รวมถึงการกำหนดมาตรฐานและการรับรองระบบ AI เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ AI รวมถึงการประเมินความเสี่ยงและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ AI ในบริบทต่าง ๆ อย่างไรก็ดี แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่สามารถควบคุมการใช้ AI ได้ในระดับหนึ่ง เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งควบคุมการใช้ข้อมูลที่ใช้ AI นำมาใช้ในการเรียนรู้ และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ที่เกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือของระบบอัตโนมัติในการทำธุรกรรมทางดิจิทัล แต่การควบคุม AI ภายใต้กฎหมายเหล่านี้ยังมีข้อจำกัด เนื่องจาก AI เป็นเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และอาจต้องการกรอบกฎหมายที่มีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้ การขาดกฎหมายเฉพาะที่กำกับดูแล AI ในบางมิติอาจนำไปสู่ความท้าทายในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตีความกฎหมายเดิมที่อาจไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของ AI และการกำหนดความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความเสียหายจากการใช้ AI ที่ไม่ได้ควบคุมอย่างเหมาะสม เช่น การใช้ระบบ AI ให้มีการตัดสินใจที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล คำถามที่เกิดขึ้นคือ ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบหากการตัดสินใจของ AI นั้นไม่เป็นธรรม หรือมีข้อผิดพลาด ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงพยายามกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ AI ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นเรื่องจริยธรรมในการใช้ AI ควบคู่กับการกำกับดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้าน AI ก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของร่างกฎหมายนี้

ดังนั้น ในประเด็นปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำ AI ในการวิจัยทางกฎหมายนั้น แม้ว่าการใช้ AI ในงานวิจัยทางกฎหมายก่อให้เกิดประโยชน์หลากหลาย แต่ต้องมีกรอบกฎหมายที่เหมาะสมและชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในด้านการรับผิดชอบของ AI หรือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของข้อมูลที่ใช้ AI หรือการวิเคราะห์ข้อมูลที่กระทบสิทธิของบุคคลอื่น อันนำไปสู่ความไม่เป็นธรรม

6. ข้อจำกัดและความท้าทายของ AI ในการวิจัยทางกฎหมาย

แม้ว่า AI จะมีบทบาทสำคัญในการวิจัยทางกฎหมาย โดยช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์แนวโน้มของกฎหมาย แต่ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งหนึ่งในปัญหาหลักคือคุณภาพและความครอบคลุมของข้อมูลที่ AI ใช้ในการประมวลผล หากฐานข้อมูลที่ AI ใช้อ้างอิงไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับการปรับปรุงหรือแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน (Update) อย่างต่อเนื่อง อาจทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่แม่นยำและอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการวิจัยทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบกฎหมายที่มีการแก้ไขกฎหมายอยู่ตลอดเวลา หาก AI อ้างอิงกฎหมายหรือคำพิพากษาที่ล้าสมัยโดยไม่มีการตรวจสอบ อาจนำไปสู่ข้อสรุปที่คลาดเคลื่อนและส่งผลกระทบต่อการใช้งานไปในเชิงกฎหมาย

อีกหนึ่งข้อจำกัดสำคัญคือ AI ยังไม่สามารถตีความกฎหมายได้ในระดับที่ลึกซึ้งเทียบเท่ามนุษย์ กฎหมายไม่ได้เป็นเพียงข้อความที่สามารถแปลความหมายตามตัวอักษรเท่านั้น แต่ยังมีเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมาย หลักนิติศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบ AI อาจสามารถวิเคราะห์กฎหมายเชิงโครงสร้างหรือเปรียบเทียบข้อกฎหมายได้ดี แต่เมื่อถึงขั้นต้องใช้ดุลพินิจในการตีความและปรับใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทของคดี AI ยังคงมีข้อจำกัดอย่างมาก เช่น การตีความกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอาจต้องพิจารณาบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่ง AI อาจไม่สามารถเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งได้เท่ามนุษย์

นอกจากนั้น การพึ่งพา AI มากเกินไปอาจทำให้นักกฎหมายลดทักษะในการวิเคราะห์และใช้วิจารณญาณในการพิจารณาข้อกฎหมาย AI อาจช่วยให้การค้นคว้ากฎหมายสะดวกขึ้น แต่หากนักกฎหมายใช้ AI เป็นเครื่องมือหลักโดยไม่พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์และประเมินผลทางกฎหมาย อาจส่งผลให้ขาดความสามารถในการกลั่นกรองข้อมูลและพิจารณาความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์ที่ได้ AI ไม่สามารถแทนที่ความสามารถของนักกฎหมายในการใช้เหตุผลทางกฎหมาย การตีความในเชิงลึก และการพิจารณาประเด็นที่ซับซ้อน หากมีการใช้ AI ในทางที่ผิด หรือใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจโดยขาดการตรวจสอบจากมนุษย์ อาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความถูกต้องและความเป็นธรรมของการใช้กฎหมาย

ดังนั้น ในประเด็นข้อจำกัดและความท้าทายของ AI ในการวิจัยทางกฎหมายนั้น แม้ว่าความท้าทายของ AI ในการวิจัยทางกฎหมายไม่ได้อยู่ที่ความสามารถทางเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงประเด็นด้านข้อมูล ความเข้าใจในเชิงกฎหมาย และการใช้งานที่เหมาะสม AI อาจเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพหากใช้ร่วมกับความเชี่ยวชาญของมนุษย์ แต่หากพึ่งพามากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัด อาจทำให้กระบวนการทางกฎหมายขาดความแม่นยำและส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของระบบกฎหมายโดยรวม

ข้อค้นพบเชิงวิชาการ หรือองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการประยุกต์ใช้ AI เพื่อการค้นคว้าและวิเคราะห์งานวิจัยด้านกฎหมายพบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาความท้าทายในการใช้ AI เพื่อการค้นคว้าข้อมูลวิจัยทางกฎหมาย เนื่องจาก AI สามารถดึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของความถูกต้องและความครอบคลุมของข้อมูล หากฐานข้อมูลที่ AI ใช้ไม่ได้รับการปรับปรุงหรือแก้ไขให้เป็นปัจจุบันให้เป็นปัจจุบัน อาจนำไปสู่การให้ข้อมูลที่ผิดพลาด นอกจากนี้ภาษากฎหมายยังมีโครงสร้าง

เฉพาะที่ต้องอาศัยบริบทในการตีความ ซึ่ง AI อาจไม่สามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งการวิเคราะห์คำพิพากษาและข้อกฎหมายยังมีความซับซ้อน เนื่องจากแต่ละคดีมีปัจจัยที่ต่างกัน หาก AI ใช้เพียงการวิเคราะห์เชิงสถิติ อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติจริง ดังนั้น ในประเด็นนี้ควรมีการพัฒนา AI ให้สามารถเข้าใจบริบทของกฎหมายได้ดีขึ้น โดยใช้ Machine Learning ที่ได้รับการฝึกจากข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน นอกจากนั้นควรมีระบบที่ช่วยให้ AI สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อเพิ่มความแม่นยำ รวมถึงให้นักกฎหมายเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลและตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปใช้

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำ AI ในการวิจัยทางกฎหมาย ซึ่งหนึ่งในปัญหาหลักคือความรับผิดชอบทางกฎหมายของ AI หาก AI วิเคราะห์ข้อมูลผิดพลาดและนำไปสู่การตัดสินใจที่ไม่ถูกต้อง ปัจจุบันยังไม่มีกรอบกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบของ AI ทำให้เกิดข้อถกเถียงว่าผู้พัฒนา AI หรือผู้ใช้ AI ควรเป็นผู้รับผิดชอบในกรณีที่เกิดความเสียหาย อีกประเด็นที่สำคัญคือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของข้อมูลที่ AI ใช้ในการเรียนรู้ หาก AI ใช้เอกสารกฎหมายที่มีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับอนุญาต อาจละเมิดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงเสนอให้กำหนดกรอบกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบของ AI ในกรณีที่มีข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การกำหนดให้ผู้พัฒนา AI ต้องรับผิดชอบหากเกิดข้อผิดพลาดจากขั้นตอนวิธี (Algorithm) ที่ใช้ นอกจากนั้น ควรมีแนวทางในการกำกับดูแลการใช้ข้อมูลทางกฎหมายสำหรับการฝึก AI โดยต้องเคารพสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของเจ้าของข้อมูลเดิม รวมถึงการผลักดันให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุม AI

3. ข้อจำกัดและความท้าทายของ AI ในการวิจัยทางกฎหมาย เนื่องจาก AI ยังไม่สามารถตีความกฎหมายได้ในระดับเดียวกับมนุษย์ เนื่องจากกฎหมายมีบริบทที่ต้องพิจารณาในเชิงนิติศาสตร์ สังคม และเจตนารมณ์ของผู้ร่าง หาก AI ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอัตโนมัติ อาจทำให้เกิดการตีความที่ผิดพลาดและไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง นอกจากนั้น การพึ่งพา AI มากเกินไปอาจทำให้นักกฎหมายสูญเสียทักษะในการวิเคราะห์และใช้ดุลพินิจในการพิจารณาข้อกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการวินิจฉัยและการบังคับใช้กฎหมายในระยะยาว ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงเสนอให้พัฒนา AI ให้สามารถวิเคราะห์กฎหมายในเชิงลึกมากขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำ รวมถึงการใช้ AI เป็นเครื่องมือเสริมสำหรับนักกฎหมาย แทนที่จะพึ่งพา AI เป็นแหล่งข้อมูลหลัก นอกจากนั้นควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักกฎหมายให้สามารถใช้ AI ได้อย่างถูกต้อง โดยยังคงรักษาความสามารถในการวิเคราะห์และใช้เหตุผลทางกฎหมายอย่างอิสระ การกำหนดแนวทางให้ AI ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนในการวิจัยทางกฎหมาย โดยมีนักกฎหมายเป็นผู้ตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูล จะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ AI อย่างไม่ถูกต้อง

บทสรุป

การนำ AI มาใช้ในการวิจัยทางกฎหมายเป็นนวัตกรรมที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์กฎหมายได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้ AI สามารถใช้งานได้อย่างแม่นยำและเป็นธรรม แนวทางแก้ไขปัญหาคควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเทคโนโลยี AI ให้มีความสามารถในการตีความกฎหมายได้ดีขึ้น ควบคู่กับการกำกับดูแลด้านกฎหมายและจริยธรรมในการใช้งาน รวมถึงส่งเสริมให้ นักกฎหมายมีบทบาทในการตรวจสอบและใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้ AI กลายเป็นเครื่องมือที่สามารถสนับสนุนการทำงานของนักกฎหมายได้อย่าง

แท้จริงโดยไม่ลดทอนคุณภาพและความน่าเชื่อถือของกระบวนการทางกฎหมาย ดังนั้น เมื่อการนำ AI มาใช้ในการวิจัยทางกฎหมาย มีข้อดีที่ช่วยให้การค้นหาข้อมูลและการวิเคราะห์กฎหมายมีความรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายที่สำคัญหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้การใช้ AI ในงานด้านกฎหมายมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ปัญหาหลักที่พบ ได้แก่ ความท้าทายในการค้นหาข้อมูลทางกฎหมาย ความซับซ้อนของการตีความกฎหมาย และความเสี่ยงจากการพึ่งพา AI มากเกินไปโดยไม่ได้ใช้วิจารณญาณของนักกฎหมายในการตรวจสอบข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- ชนะวิทย์ อนุสุนทร และสุวรรณี แสงมหาชัย. (2562). ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 36(2), 125-162.
- ชัยภูวนุช กาญจนประเสริฐ. (2563). บทบาทของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ต่อองค์กรธุรกิจในประเทศไทย. *วารสารรวมคำแห่ง ฉบับนิติศาสตร์*, 11(2), 27-47.
- ตะวัน เดชภักตมมงคล, สุมาลี วงษ์วิฑิต, ธรรมบุญ พิทยาภรณ์ และสุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล. (2563). งานอันมีลิขสิทธิ์ที่ไม่ปรากฏผู้สร้างสรรค์. *วารสารศึกษานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์*, 10(1), 30-42.
- มงคล จิตรโสภิน และนัตยา ปิณฑนนท์. (2565). การพัฒนาระบบโค้ชด้วย GROW Model เพื่อพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในการออกแบบงานวิจัย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 42(5), 99-110.
- สมชาย รัตนเชื้อสกุล. (2567). ข้อจำกัดการคุ้มครองลิขสิทธิ์สำหรับงานที่สร้าง โดยปัญญาประดิษฐ์: ความท้าทาย และผลกระทบทางกฎหมาย. *วารสารรวมคำแห่ง ฉบับนิติศาสตร์*, 13(2), 1-39.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิทยาการวิจัยทางนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: อาร์ทิฟานีย์.
- depa. (2568). จาก EU AI Act สู่แนวทางการพัฒนากฎหมาย AI ของไทย: สร้างสมดุลระหว่างนวัตกรรมและการคุ้มครองสิทธิ. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2568, จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/eu-ai-act-ai>
- K. Atkinson, T. Bench-Capon and D. Bollegala. (2020). *Explanation in AI and law: Past, present and future*. Artificial Intelligence.
- Stanley Greenstein. (2023). *Preserving the rule of law in the era of artificial intelligence (AI)*. Artificial Intelligence and Law.